

Numărul 11

Oradea-mare 26 martie (8 aprilie) 1906.

Anul XLII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Nuțu lui Covrig.

Fierbe satul ca un maldăr de var. Ici o păreche de oameni, colo un rotogol de credincioși schimbă vorbe cu gură largă. Un văjoiu de cuvinte neînțelese se împrăștie pe drum; gândești că ai dat laolaltă cârduri de găște din zece șure. —

Unul ridică cu bucurie o pălărie lutoasă și strigă „noi vom învinge”, altul prinde de nasturi pe vecinu-so, căci nu-l ascultă cu grijă. Mai la vale o horă de pistrițime — fete cu haine prinse în flori, neveste șagalnice și femei în vrâstă cu capul strâns în mărâmi cu puiți de său presărați pe câmp de rășină — privesc la movila de oameni. Ascultă una, ascultă alta, doar va pricepe ce sfat țin bărbații, dar se aleg cu frânturi de vorbe numai așa: „e mai bun ca și al vostru”... „popa încă'l vrea”... „nouă ne place”...

Zamfira lui Fluer își aduce aminte că bărbatu-so — când s'a despletit ea dimineața — a zis: azi vom alege crâznic... spune femeilor și le trece la toate curiozitatea...

Se alintau razele de lumină; din soare vedeai par-că cu ochii, cum curg valurile de căldură.

În păenginișul prins pe gard — ca iedera pe pom — sclipeau ca niște mărgelile picurii de rouă. Satul cu căsuțele albe, clădite în grădinile ce resuflau mirezme, părea că au ceva din drăgălășia unei fete mari ce așteaptă pețitori.

Ting... tang... ting... tang.... Sosise vremea slujbei. Prin ferestrele deschise ale turnului, strebăteau snopii de lumină; clopotele păreau linse cu argint.

Dela câmp porneau la vale într'un nor de prav vitele cu coșurile rotunde, urmate de un flăcău ce-și ducea la umăr sumanul împăturat, mai apoi zăriai o vacuță cu soldurile coperite cu haină, iar în urmă o fetișcană ușoară cu'n cățeluș în călcâi.

Ting... tang... Sfintele clopote chemau la liturgie credincioșii. Cărdul de lângă Toma lui Cărăbaș, auzind vaerul ce ungeă inimile, plutește încetinel spre cimitir, care luă în jur biserica.

Se umple drumul de oameni. Fetele ca un roi de albine curg la vale, cu coșite împletite și cu bușuioc la mână, spun nimicuri și zimbesc vesel ca niște boboci. Nevestele cu față mai rece, schimbau vorbe cu bătrânile, cari în pași de moșneag lunecau în jos. — La intrare își fac pe rând cruci apoi calcă pragul. Preotul tămâiază. Rotogoalele mirositoare îl impresor pe părintele, de-ți părea că îi un sfânt ce se pogoară pe aripile norului.

Are păr lung, fața îi este senină, barba-i muiată în cucernicie, de ți-l fac neuitat pe vecie.

În corabia bisericeii stup de om. — E Crăciun doară, sunt Paștile, ori e alt praznic? — Nici una nici alta, e sărbătoarea sfătului...

* * *

În anul ce se scursese, niște flăcări pline de groază, le-a făcut scrum altariul la care se pomenia „toată lumea”. Focul a fost mare, căci un clopot ce avuse glas dulce, s'a topit în căldură, iar altul a rămas încovoiat pân'la batjocură.

Credincioșii din Păiușeni aveau mare râvnă și multă mângăere, dar păreții lăsați pleșuvi, le-a întunecat sufletul. N'au fost ei însă multă vreme brumați, căci aveau un părinte creștinesc, care ținea cu drag la belșugul de mângăeri ale fiilor săi, și așa în scurtă vreme, în loc de scrum, s'a înălțat iară cruce aurită pe turn, iară în loc de pânza cu sfinții spoiți pe nimerite, s'a umplut bolta bisericeii cu zugrăveli iscusite.

Părintele Irimie știă, că dacă lipsești o floriceică de lumină, căldură și de picurii de rouă, i-se ofilesc

spetalele frumoase; aşá gândia slugitorul Dmnelui, cu spletele lui de omăt, că se usucă şi sufletul omului dacă nu-l învredniceşti de mângăeri...

Ca un apostol ce-a bătut mările şi deşerturile, pusu-şá părintele Irimie toiagul subsuoară, şi a dat razna încoaci şi încolo, pân'ce i-a înflorit toiagul — a strâns o grămăduţă de gologani, să clădească din ea lăcaş lui Dzeu.

Harnic mai poate fi părintele nostru — ziceau sătenii. — În turn pus-á un clopot cu glas dulce, de de ungeá la rărunchi, când il tocau în dungă. Aveá caer de miere, şi sunet larg, de'l auziai de un pumn se poşte. În sprincenele clopotelor ţintuitá un cocoş pentru vreme, un cias cu suprafaţă aurită. Când so-siau oamenii la biserică, cu mâinile încruciate sorbiau frumseţa turnului, care erá podoabă pe lângă cel făcut scrum, şi ziceau: să fie pomenit în rai numele părintelui nostru!... —

* * *

S'a finit sfânta slujbă. Pe cele două uşi ale bisericei ies oamenii într'una, ca pe ochiurile dela coşul albinelor, când florile's pline de miere.

În biserică pluteşte un miros de busuioc şi alte flori amestecat cu cel de tămâie, de care îţi succed în suflet licăriri de cucernicie.

Oamenii nu se împrăştie ca şi de altădată, ci toţi ţin un drum, merg să aleagă clopotar şi părintelui om la cădelniţă şi la alte lucruri mărunte. Lucrul nu curge la început neted, căci oamenii sunt cu multe vreri şi cu multe gânduri; să i-să zică cap îngust nu iá nime bucuros, ci toţi se cred cu crer larg şi cu inimă mare.

Aşá şi în Păiuşeni, toţi ţineau vorbă deopotrivă, deşi să mândria satul cu nişte capuri cuminti şi pline de pricepere, al căror sfat erá bine a-l primí. Pe Meletie al lui Păunaş, nu odată l'au bătut pe umăr „domnii“ pentru vredniciile sale, iar lui Toader al lui Grangure i-a sosit într'un ajun de Crăciun dela împăratu, o medalie bătută în scrisoare. Mai aveau ei tovarăşi în sat, îi vindeá o mândrie de clădire, unde li-se împărţia mititeilor picurii de lumină, şi gospodăriile îngrijite cu râvnă.

Nu ţin unii şi alţii la oamenii de seamă, ci se fac în trei cărduri, şi fiecare ţineá să deá slujbă frumoasă, unui credincios mai bine vinit lor la socoteală. Mai mulţi vreau pe Nuţu lui Covrig, alţii stau smirná lângă George al Stupariului, iar cărdul din urmă ţine cremene cu Páslea, un fost gornic al satului.

Trei valuri se luptá, ear la glasul părintelui Irimie, zgomotul se închiagă într'o voinţă, toate gândurile se adună într'o alvie. —

Nuţu erá om cu multă vlagă, şi plin de cucernicie. Gândul de a pune tămâie în cădelniţă şi a face făliuţe din prescură, a încolţit în sufletul lui din tinereţe, dar om sfios fiind dela fire, nu şi-a spus pe faţă vrea nica odată.

Multă bucurie s'a mai furişat în inima Nuţului când s'a văzut crâznic ales după lege. Toate erau bine, numai picioarele nu i-se prea împrietineau cu treptele multe ce aveá să le urce în toată ziua. Erá bătut de şaizeci şi patru ani, şi cu toate acestea erá vânjos încă, numai spinarea dată în covrig spuneá, că a văzut multe furtune. Părul stropit rar cu fire muiate în vâpsele albe ale vremii, vorba limpede şi judecata cu-

rată vestiau că încă poate munci cu socoteală de moşneag câţiva ani. —

Se apropie seara. Soarele rostogolit de pe bolţá faceá să-i vină moşului în minte — cheia bisericei, cu care aveá să-şi petreacă zilele ce le mai aveá.

Bun e Doamne omul, în sufletul căruia prinde rădăcini dragostea de slujba ce o ţine. Părintele Irimie l'a îndrăgit pe Nuţu, numai pentru-că ştiá, că va păzi cu sfinţenie clopotele şi cădelniţa... Şi nu s'a înşelat.

La ciasul opt din noapte se anunţá prin glasul clopotului sosirea cinei... Moşul cu o bună bucată de vreme înainte, întrá la părintele, faceá întrebare de vreme, şi inaite de a lovi opt, îşi luá în mână un lemnuş muiat în pucioasă, pe care îl ţinea deasupra plăcii cuptorului, ca la sunatul ciasului să-şi poată aprinde luminărica, cu care urcând treptele să batá clopotul mare de culcate..

Mult drag mai aveá Nuţu lui Covrig cătră slujba sa. Când se umplea masa de prinoase şi ştiá că va gustá şi el din ele, mai apoi când îl plătiau pentru-cá a tras jalnic clopotele la un credincios ce şi-a dat sufletul, surideá inima în el; necazurile încă părea că i-le iá cineva cu mâna când duceá, subsuoară prescure slugite de părintele Irimie. —

Multe nu mai învechieşte şi vremea. Când erá Nuţu flăcău, vorbeau toţi de el, că-i ca un brad, că e vârtos ca şi cremenele, iar acum îl doboară anii văzând cu ochii. Măne-poimăne se va despărţi de ce i-a fost drag, şi îi vor pune în coşciug tămâie şi un corn de prescură, căci aşá doreşte el să stea înaintea judecăţii. —

Cheresig, februarie 1906

Petru Popa.

Mă duc.

*Mă duc de acum; mă duc în zare
Cutrier lumea, fermecatul
Şi tot în urma mea dispare
Întunecat rămâne satul.*

*Şi doar în vis zăresc o casă;
Dezmerd în gând dulce icoană
Ce amintirea îmi mai lasă
Din viforoasa vieţii goană.*

*De ce se plângi? Ce, eşti copilă!?
Deşerte visuri ce-ţi croeşti,
Ca să mă faci să-ţi plâng de milă
Când ştiu că tu cu toane eşti?*

*Amară-i, plină e de jale,
Viaţa nu-i precum o crezi...
Îţi va ieşi cu minte 'n cale
Întâia oară o să-l vezi;*

*Un Făt-Frumos cu părul creţ
De vorbe dulci şi mai cu spor,
Căci ştii, că cel mai îndrăzneţ
Câştigă mult şi în amor.*

*Iar eu mă voi gândi 'n zădar
Când urma mea va fi uitată
Și chinul meu și mai amar,
În braț străin când vei fi dată.*

*Mă duc de-acum, e-al soartei joc —
Mă arde 'n piept jărativ, focul,
Mă duc de-acum după noroc...
Dar poate 'n urmă 'mi las norocul.*

G. Prut.

Fabrica de porcelan.

(Urmare)

Eu mă aplicai cu reverință.

— Dta ești omul cel mai învățat din toată țara, — continuă Ionescu cu foc. Dta ești un al doilea Aristotele... mă rog, nu fi așa modest, căci știința strălucește și proprietarul ei, nu o poate ascunde. Apoi îmi vorbi cu focul entuziasmului despre întreprinderea grandioasă care își va avea fundamentul său de granit în puterile noastre unite.

— Așa cred, că mă pricepi perfect, — se adresă către mine după un monolog, din care numai atâta putui pricepe, că e vorbă în el de caolin fin, din care noi vom fabrica porcelan și vom deveni avuți, foarte avuți.

— Da, pe deplin.

— Vom nimici toată concurența, căci noi vom stabili prețuri ne mai pomenite, — mă încurajă bătrânul. — În tinerețele mele am fost prin Bohemia, acolo am văzut fabrici de porcelan. Mă pricep deci la lucrul acesta.

Fiind-că eu nu călcasem de când sunt pe lume în vreo fabrică de porcelan, eram silit să recunosc vrând-nevrând superioritatea lui Ionescu în acest ram al industriei.

— De nu veniai dta — continuă Ionescu — eram silit să mă unesc cu nații străine, și așa profitul cel mare nu rămânea în mâni românești. Mulțumita lui Dumnezeu, că am scăpat de aceasta nenorocire.

— De ce trebuie să împărțești fructele muncii dtale la tot cazul cu alții? mă scăpai a întrebă.

— Eu am spirit întreprinzător, dar n'am bani, — zisă bătrânul cu jale.

Așa dară contă la buzunarul meu.

— De n'ar fi seară, am putea merge îndată la dealul de caolin, — observă Ionescu acum, privind prin fereastră în amurgul de seară.

Eu eram tot zdrobit de drum, mă atinse deci foarte plăcut, când auzii pe Cornelia:

— Fî-va și mâne destul timp pentru acest... acest...

Nu-și putu termina observarea, ne aflând cuvânt potrivit spre exprimarea cugetului său. Mie mi-se pără, că Cornelia nu se pre însuflețește de plănuierea tătâne-său... — Aceasta însă nu mă rețină a nu vedea că Cornelia e o fată de tot frumoasă.

Sara o petrecui plăcut, noaptea și mai plăcut căci în vis mi-se pără, că văd pe Cornelia șezând lângă mine zimbînd, și pe masa dinaintea noastră se ridicau turnuri întregi de vase de porcelanul cel mai fir ieșite din fabrica renumitei firme bogată „Grigorescu & Ionescu“.

Dimineața cu răsăritul soarelui plecai în societatea lui Ionescu spre izvorul bogăției noastre.

După o cale ostenitoare de două oare, printre spini și păraie ajunserăm la țintă. Înaintea noastră se deschidea o răpă înspăimântătoare, un abiz fără fund; în care nu puteai privi fără amețeli de cap. Păreții acestui abiz însă erau albi și erau din pământ ca muștra ce o primii pe postă dela Ionescu.

Ne scoboărăm în o parte a râpei, care nu eră de tot țepișă. Ionescu se aplecă și luă în mâni din țerina albă.

— Convinge-te, domnule, despre adevărul ce-ți scrisiei! — îmi zise Ionescu cu ochii lucitori de entuziasm. — Iată caolinul cel mai fin din toată lumea, din acesta se poate fabrica porcelan mai fin ca cel din China, se nici nu vorbesc de cel din Bohemia. Și uite domnule, dealul acesta mare tot e compus din astfel de pământ prețios. Dta ești geolog — așa-mi spuse Nicolae — scrutează deci și te convinge!

La primul moment văzui, că presupunerea bătrânului e cu bază. Natura și înclinarea păturilor ce formau păreții râpei mă îndreptătau și pe mine a crede, că tot dealul e compus din astfel de materie.

Însă acomodată eră aceasta materie spre scopul la care voia a o întrebuintă Ionescu?... De mă îndoiam la început în aceasta privință, îndoiala mea dispără la potopul de cuvinte, sau de abizul fără fund dinaintea mea, destul atâta că în urma urmelor zisei și eu:

— În adevăr n'am văzut materie mai bună pentru fabricarea de porcelan ca aceasta!

Ionescu sări de odată în grumazii mei, mă îmbrăoșă și mă sărută. Acest sărut a fost sigiliul confederațiunii noastre.

Însă eu eram pe aci să-mi pierd dinții în câmpul, mai bine zis în răpa acestei confederațiuni. În orbia entuziasmului său, Ionescu nu luă în considerare că eu stăteam chiar în marginea râpei și cum sări ca un tigru pe prada sa în grumazii mei, eră gata să mă arunce în abiz. De nu mă prindeam de crengile unei tufe, vă asigură fraților, că n'ați fi auzit aceasta istorie nici odată.

Mă depărtați la moment din apropierea imediată a râpei; cel ce a fost odată în gura morții se știe ferii...

— Ce se facem acum, nepoate, se desgroapăm aurul ce zace în acest pământ? —

Sărutul lui Ionescu, care eră gata să-mi fie sigiliul morții, în ochii săi eră o acțiune simbolică, prin care mă promovă în ceata rudeniilor sale, poate de aceea mă numi din acest moment „nepoate“.

— După părerea mea aici se cere un capital mare, — zisei eu. — De aceea ar fi bine să formăm o societate pe acțiuni.

Societate pe acțiuni?! — se miră Ionescu. — De ce tocmai de aceasta? Noi doară nu suntem în stare să luăm smântâna de pe lapte, de nu vom chieră pe alții într'ajutor?

— Noi într'adevăr putem lua smântâna de pe lapte, — răspunsei eu confuz, căci în acest moment îmi veni în minte acel cuget neașteptat, că ce ar fi zis Cornelia de aș fi picat în răpă?...

Cuvântul scăpat nu-l putui retrage, deci mă decisei a mă acomoda întru toate planului lui Ionescu.

— Prima dată vom espropria tot dealul, — mă instrua bătrânul, — să fim scutiți de concurență.

Eu văzui că Ionescu are minte. Incepui a simți un fel de rușine, că eu nu concurg cu nici o idee la înflorirea întreprinderii.

Eu în mod involuntar îmi ridicai mâna la frunte. Vedeți fraților semnul acesta pe fruntea mea?... L'am câștigat încă în copilărie, picând pe ghiață. Atunci m'a durut, poate am și plâns. De-a bună seamă nu puteam încă cuprinde cu mintea mea copilărească, că rana mea sângerătoare va aduce atâta onoare, încât se vor afla oameni înțelepți cari vor recunoaște în semnul acesta sigilul spiritului genial.

— Cine știe ce ascunde viitorul în sinul său neguros?! — zisei eu mistic.

— Bogăție!... Bogăția și fericirea noastră! —

Jucăuși.

Pornirăm veseli spre casă. Acum mergeam pe altă cale și ajunserăm la țarmurea unui părauaș de munte. Aci mă oprii și făcui atent pe Ionescu.

— Iată apa trebuincioasă la fabricarea porcelanului! Noi suntem oameni norocoși; nu vom fi siliți să transportăm materia brută cu spese enorme până la fabrica îndepărtată. Iată și locul cel mai acomodat pentru rădicarea clădirilor!

Ionescu mă înghiță cu privirea sa însuflețită.

— Am știut eu că dta ești om învățat! — începui a mă lauda, — încă în copilărie îți erau sculptate pe frunte semnele minții geniale.

profeți Ionescu și trăsurile feței sale sbârcite străluciau în acest moment ca ale Pythiei, când se așeză pe scaunul cu trei picioare?

— Vezi acest părauaș? — începui a mă înfierbintă și eu. — Undele lui murmurătoare vor intra în serviciul nostru, căci ele vor stransportă produsele noastre în râul în care se varsă... râul le va duce apoi în marea spumegătoare... marea în lumea mare... în cinste fără de a cheltui bani! Din transportul însuflețirii mele mă trezii cu Ionescu în grumazi. Sermanul bătrân plângea ca un copil. Bucuria nemărginită îi storcea lacrimi din ochi.

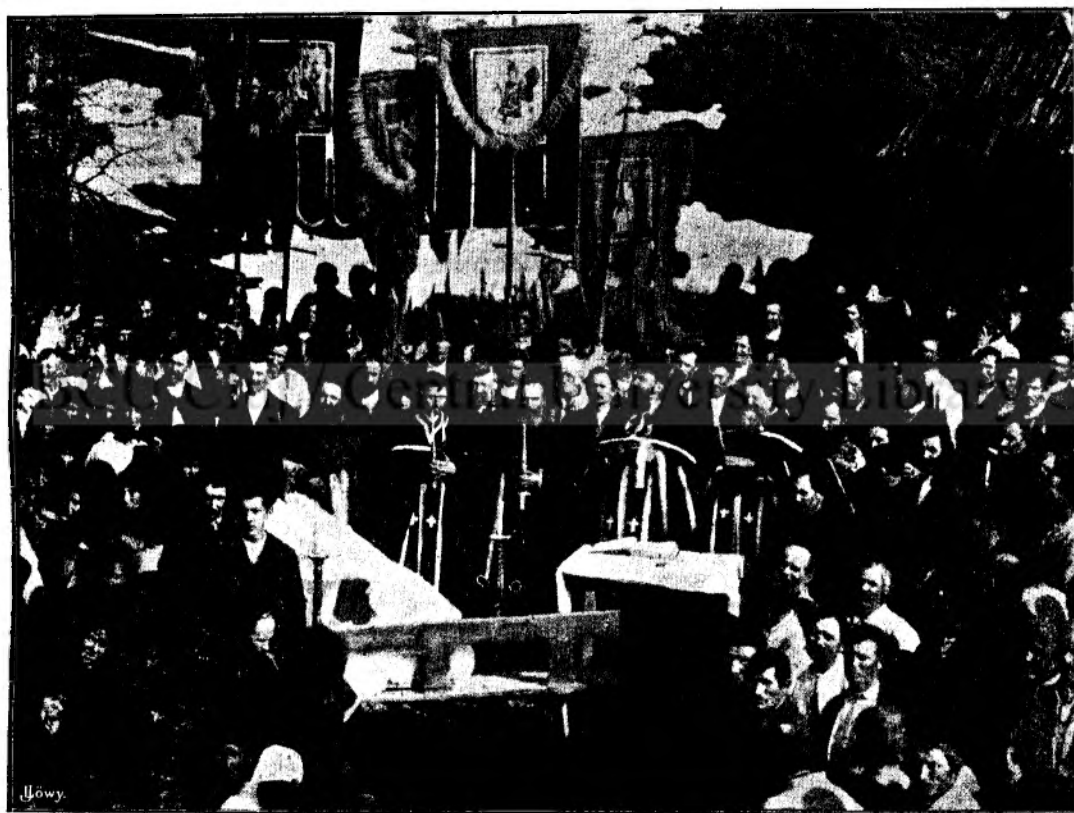
Fantoame.

— Fără rime —

*Negri nori și neagră ziuă,
Suflet negru și dureri,
Grele chinuri... și e toamnă,
Toamnă e și vine frig...
Ce frumoasă e viața,
Când pe ceriul cel senin
Soare alb te 'nbrațosează*

*Neaua străluceă pe drumul
Care prea scurt ne păru-se,
Când din jocul cela vesel
Braț de braț ne depărtarăm
Și șopteam... șopteam visând...*

*Este miez acum de noapte,
Focul stinsu-sa 'n cuptor.
Nici un glas. Numai tic-tacul
Ceasului îl mai aud...*

Un prohod românesc.

*Și pe câmpuri cântă greerul
Și din fân ese mirosuri
Și e verde tot și-ți râde
Și tu fata o săruți...*

*Arde focul în căminu-mi,
Alb jăratîc de cărbuni,
Alb lucește și-ți închide
Ochii, ce 'ncep a visá...
Earn' a fost și brațul moale
Strânsu-'lam, fetița mea,...*

*Cum jucam, strigam, și'n brață-mi
Sărutându-m' ai sburat!
Strânsu-te-am și câte vorbe
Dulci, duioase, amoroase
Ne spuneam, când flori erau pe
Crengile acum uscate
Din cireșul dela voi...*

*Frig îmi tremură prin oase.
Focul meu de când s'a stins!
Și cenușă e pe vatra,*

Unde foc viu schinteia...

*Eu și râd și plâng în mine,
Și-mi sunt dragi și greu mă dor
Dragi fanteame ce vibrează,
Fug și iar vin, se desmeardă,
Cântă, râd și'n joc s'avântă
Ici în chiliuța mea...*

George Coriolan-Peștean.

Sclava.

De Maurițiu Jókai.

(Urmare).

Pe când a fost avut, părtaș de toate bucuriile și plăcerile vieții, de nenumărate ori cu ușurință s-a pus viața în pericol pentru ori și ce lucru neînsemnat, acum însă, când viitorul i-se înfățișează atât de nesigur în cadre negre, acum, — de fel nu ar voi să moară, chiar dacă ar trebui să-și câștige pâinea de toate zilele ca un simplu comisionar.

Din odaie nu a făcut un singur pas. A așteptat cu paciință. De câte ori a auzit în coridorul otelului vre-o voce de femeie sau vre-un voșnet de haine femeiești, întotdeauna a mers la ușe și a ascultat, că nu e oare femeia aceea, ce el așteaptă?

Întotdeauna însă, desămăgit și cuprins de durere s'a reîntors dela ușe.

Cu cât se apropia noaptea zilei următoare cu atât a fost mai mare neliniștea lordului. Dacă Athalia ar fi nevasta lui el ar fi liniștit, cu siguranță ar aștepta-o, căci știe că îi este devotată.

Numai o credință, numai o speranță îi dă putere: „fata aceasta mă iubește”. El sperează în amor, în amorul pătat. El dorește, că fata ce iubește să uite aceea ce urește.

S'a hotărît, că dacă fata aceasta și acum îi rămâne devotată, vine în urma lui, îl scapă, — atunci îndată ce ajunge la New-York se căsătorește cu ea.

Oh, cât de rău a cunoscut el pe Athalia, cât de rău i-a studiat inima, când a gândit că ea întotdeauna îi va rămânea credincioasă, pentru că-l iubește.

Da, femeia aceea îi rămâne credincioasă, merge cu el însă numai de aceea, pentru-că îl urește...

S'a auzit o bătaie la ușe.

Lordul îndată a tras zăvorul. A fost Athalia.

Richard — în bucuria lui — nu s'a putut reține că să nu o cuprinză în brațe:

— Ah, ai venit, nu m'ai înșelat!...

— Trebuie să fii foarte precaut! — a zis Athalia. Din clipita aceasta trebuie să joci rola notată în pasaport. Se nu te tradezi până ce nu suntem la America.

— Rola îmi va fi foarte grea, căci acum și mai mult te ador...

— Deocamdată aceasta nu are de a face. Ai procurat bilete?

— Da! Mâne dimineața putem plecă.

— Atunci mergi și-mi predă bagajele. Aici sunt cambiile. Păstrează-le. Pentru escompt am plătit o jumătate percentă din banii mei, care sumă mi-o vei reînnapoiă la New-York.

Richard a așezat cambiile în portmoneu. Ele au fost hârtii de valoare, dela cei mai buni bancheri din Londra, căci aveau valoarea aurului vărsat.

Fata aceasta totuși e o femeie bună. Nu a fugit cu o sumă atât de mare.

Lordul a fost convins, că și-a câștigat cunoștințe mari în cunoașterea femeilor.

În viața lui a avut multe relațiuni amoroase cu femei aristocratice și fete sermane pe cari le-a părăsit, fără însă ca vreuna din ele să se sinucidă de durere.

A cunoscut și astfel de mylady, cu cari a voit să se căsătorească, cari însă în ziua logodnei și-au dat mâna altora.

În sfârșit a avut și astfel de iubite, pentru cari a risipit sute de mii și cari l'au părăsit când au aflat pe altcineva, care a risipit mai odată cât el.

Și femeia aceasta, pe care el atât de adânc a rănit-o la inimă, pe care nu a putut să o seducă cu lingușirile și promisiunile lui, pe care cu forța a târît-o înaintea unui altar falz, — femeia aceasta acum, când l'au ajuns toate nefericirile, când toți i-au jurat moarte, ea singură i-a ramas credincioasă, ca cânele ce își apără stăpânul, deși îl bate.

Poate că dacă aș fi luat-o de nevastă, nu ar fi atât de devotată.

A uitat însă că atunci când a fost strimtorat a zis, că dacă femeia aceasta și acum îi rămâne credincioasă, atunci se căsătorește cu ea.

Când omul e bolnav promite multe, dacă însă se însănătoșează uită totul.

Cambiile sigure sunt la el.

În ziua următoare, pe un timp frumos au plecat spre lumea nouă.

Lordul a trebuit să se împace cu aceea, că în decursul călătoriei să se numească „lemmy”, iar atunci când Athalia se preumblă pe bord să se poarte cu respect față de ea și să-i ducă paltonul în urma ei.

Athalia a convezat cu toți călătorii, ca și când nu ar fi avut nici un gând.

— Cât de bine știe să joace rola de damă mare — a gândit lordul în sine.

Odată Athalia și-a trimis servitoriul în sala de convezatie ca să-i aducă numărul din „Times” în care e o telegramă, că lordul Richard Tingle din Londra a dispărut, iar creditorii au depeșat la toate porturile — ca să fie deținut.

Călătorii în prezența lui Tingle au discutat asupra acestui scandal senzațional. Și Athalia făcea câte o observare, din care se vedeă cât de bine știe să-și joace rola. Uneori șoptea lordului câte ceva din diferitele opiniuni, mai cu seamă aceea, că acel anumit dr. Mac-Fellen, care în mod atât de amabil se interesează de toți călătorii, nu-i întru atât medic, cât detectiv secret, deci să fie foarte precaut cu el.

După șase zile de călătorie s'a lăsat un viscol pe mare, ceea ce de comun aduce cu sine, că partea cea mai mare a călătorilor vor suferi de morbul de mare, între cari eră și lordul Tingle.

Mylordul s'a bolnăvit îndată. A fost desperat. I-se părea că au ajuns sfârșitul lumii. Iși făcea muștrări, că de ce a plecat la America, mai bine ar fi fost dacă ar fi emigrat la China sau în Rusia, unde călătoria se face pe drum uscat, cu trenul.

Când și-a recâștigat puțin puterile, a întrebat de Athalia. I-s'a spus, că ea se simte foarte bine, cu tăria unei stânce înfruntă viscolul, întotdeauna se pre-

umblă pe bord și râde de acei călători, cari caută câte un unghiu să se ascundă.

A șaptea zi viscolul a fost și mai furios. Richard nu s'a putut mișcă din pat. Durerile de cap îi erau așa de mari, că de o parte a înțeles, iar de alta nu, cuvintele călătorilor ce fugeau din un loc în altul. Atâta i-s'a părut că a auzit, că Athalia pretinde ca el să se scoale. Astăzi însă nu se mai joacă de a baba oarbă. Athalia a venit la el.

— Ei, Lemmy, scoală-te, căci altcum te prăpădești. Corabia se scufundă în mare.

Cuvântul acesta a fost ca farmecul. Richard îndată s'a sculat. Frica de moarte i-a împrumutat putere.

— Căpitanul m'a împărțit în secret, că nu e nici o speranță pentru salvarea corabiei. Razimă-te de mine, ca se ajungem cât mai înainte în vre-o barcă, căci în învălmășala generală aceasta e foarte greu.

Richard tremurând din tot corpul, s'a răzimat de brațul Athaliei. Când a fost pe bord și a văzut valurile turbate ale mării, de nou s'a învărtit lumea întreagă înaintea lui. Dacă Athalia nu l'ar fi ținut cu tărie, ar fi căzut în mare.

Căpitanul vaporului, care purtă o mantea de cauciug ce strălucea de ploaie, s'a apropiat de ei, zicându-le, ca să se coboare în barca cea mare.

Dacă Athalia nu ar fi fost lângă Richard, el nu ar fi mai ajuns în barcă. La tot pasul a leșinat, a alunecat.

(Finea va urmă)

Măgura porcului.

Din „Locurile noastre, tradițiile și legendele lor” colecțiune de: Theodor A. Bogdan inv. gr.-cat. în Bistrița.

Pe vremea când Alecsandru-împărat a umblat multă lume-împărăție, se povestește că a fost și pe locurile acestea, căci el de mare voinic ce se ținea, iș puse în gând ca să se bată nu numai cu oamenii, făr' și cu paserile ceriului și cu sălbătăcimile pământului. S'a și bătut unde numai a știut că este vre-un vitez sau vre-o pasere pizmașă. La sfârșit auzise, că prin munții Rodnei este un *porc nezdравăn*, a venit să-l afle și să se lupte cu el.

Porcul acesta în adevăr că eră nezdравăn, căci el nu eră ca alți porci, făr' numai partea de dinainte eră de porc, cea din dărăpt eră de om, căci aveă două picioare ca și ale omului, numai cât erau mai groase și mai puternice. În loc de cap acoperit cu păr, aveă un cap și o gură ca a porcilor, la care avea doi colți cel puțin de câte 3 stângini de lungi și groși ca niște bârne, — vezi-bine și porcul eră de vre-o 15 stângini de lung; — trupul însă nu eră acoperit cu peri, făr' cu solzi ca și a peștilor, numai cât erau groși de un lat de mână, așa cât nu eră modru ca să-l prindă pușca ori altă armă.

Alecsandru-împărat cât ce-i auzise de veste — căci veste îi merse peste țări și mări de blăstămat ce eră, fiind-că omoriă tot ce găsiă în cale, — veni ca să se hărțuiască cu el. Ajungând în ținuturile acestea, mai mare i-a fost mirarea negăsind pe nime pe aici, căci pentru bunul lumii nu ar fi șezut vre-un suflet de om pe acestea locuri, fiindu-le frică de a-

ceasta nărozenie posnașă. Ceva auzise dela o babă, care de bătrână ce eră nici pleoapele nu puteă să și-le închidă. Aceea i-a spus că porcul acesta nezdравăn nu numai că e primejdios, făr' are și trei vieți, pe cari numai așa le va sfârși, dacă îi va găsi cele trei bârloage în cari aveă datina și năravul să doarmă. Ii spusese baba că ce și cum să facă, — și așa lăsându-și calul pe țermurele Someșului ca să pască pipirig de printre pietrii, ș-a luat săgeata pe umăr, și haid, se duse pe urmele porcului până în un codru verde ca iedera și răcoros ca o pivniță în dricul verei. Nici nu dă ca să-și șteargă sudorile de pe fruntea-i înfierbântată de drumărit, când spre mai marea lui mirare, aude un sunet mai mare ca niște tunete, și niște pocnete mai puternice decât trăznetele din dricul verei.

Alecsandru-împărat nu știă că ce larmă poate să fie. Mai merge cât merge, până ce vede porcul cel nezdравăn săpând după rădăcini pe la rădăcinile brazilor, rîmându-i fir de fir pentru ca să le roadă rădăcinile. Brazii cădeau cum cade ceapa primăvara, când o roade conopișterile și care cum cădea, să rostogolea cât colo de-ți eră mai mare spaima. Porcului nici că-i păsă dacă se nimerăă ca vre-un brad să-i cadă curmeziș peste trup, — să mai scărpină odată de două-ori și se apucă de rîmat la rădăcina altuia.

Dela o vreme, simțind că este pe acolo ceva suflet de om pământean, începă a face un zgomot de să-ți asurzească urechile, apoi o luă la fugă de gândeai că o să mânânce pământul. Alecsandru îi aruncă vre-o câteva săgeți cu arcu, dar fără folos, căci îi săreau din spate de scăpărau schintei.

Văzând că arcu lui nu are destulă putere, mai îndoi pe lângă el un alun gros cât trușoru și așteptând ca să-l mai întâlnească, s'a pus la pândă ascunzându-se sub frunzele unei zmeuriști. În ziua a doua porcul veni iară, acuma însă eră mai înfuriat ca în ziua trecută. Alecsandru-împărat însă nu i-a dat vreme de socotit, făr' punând arcu la ochi, i-a mai îndreptat încă câte-va săgeți. Acestea așa se vede că l'au cam pișcat, căci s'a întors îndărăpt la celalalt bârlog, unde a stat până în ziua a treia.

Alecsandru-împărat văzând că arcu-i încă nu e destul de puternic, a mai gânjuit încă doi aluni groși cât trușorul și inveninându-și bine săgeata, a stat pândind cu ochii în patru.

Cât ce se zări de ziuă, porcul veni din nou, dar acuma cu mult mai înfuriat ca mai înainte, căci pe unde mergeă tot zdrobeă de numai locul gol rămâneă. Alecsandru-împărat ș-a mai îndreptat încă odată arcu în spre el și îl nimeri așa de bine, încât pe acolo eră să rămână mort. Tare însă cum eră, s'a târăit căne-cânește până la al treilea bârlog, unde peste câteva ceasuri a și murit.

Așa au scăpat oamenii de porcul cel nezdравăn, care în vreme de câteva sute de ani nu a făcut altceva, decât a omorit și a mâncat tot ce i-a venit în cale.

Alecsandru-împărat i-a pus capătul, îngropându-l în locul care și până în ziua de azi se numește: »Măgura porcului«.

»Măgura porcului« să află spre nord dela Maier, — (comitatul Bistrița-Năsăud).

Discursul dlui I. Kalinderu, președintele Academiei Române,

rostit la deschiderea sesiunii generale în 28 februarie
(13 martie) a. c.

Onorați colegi!

Sunt fericit că vă pot ură și de astădată bun venit la sesiunea generală și că ne aflăm în număr destul de mare și voioși pentru a lucra la sporul și înălțarea culturii noastre naționale.

Punând întru aceasta toată râvna, nu facem decât să practicăm iubirea ce fiecare purtăm literilor și științei și ne împlinim o scumpă datorință către neam, care răspândit cum se găsește, nu e legat laolaltă decât prin limba și cultura comună. Aceasta legătură dintre noi de aici și cei de peste hotare, trebuie să caute tot Românul s'o întărească, căci ea împreună cu credința ne-a susținut în furtunile ce ne-au bătut atâta vreme și tot ele ne vor duce la un viitor frumos.

Insuflețit de aceste sentimente, am făcut tot ce am putut pentru a corespunde marelui încredere cu care m'ați onorat din nou, iar din programa lucrărilor acestei sesiunii și din expunerea amănunțită a dlui secretar general, veți vedea care a fost activitatea Academiei dela despărțirea noastră din urmă.

Țin a vă mai arăta aci ceea ce s'a putut îndeplini din dorințele ce am exprimat la deschiderea sesiunii generale trecute.

Astfel, luându-le în rândul în care au fost spuse, mă bucur că ședințele publice au fost numeroase și interesante. De asemenea au asistat, la câteva din ele și la o parte din cele ordinare, unii din colegii noștri domiciliați în a doua Capitală a țării, în urma măsurii ce propusesem de a li-se înlesni venirea în București. Pe viitor sper că aceasta participare va fi mult mai vie, spre binele instituției noastre.

Au mai asistat la ședințe și numeroși colegi corespondenți și onorari.

Mai propusesem, pentru îndeplinirea prevederilor articolului 45 din regulament, tipărirea într'o limbă străină, cea franceză, a unui rezumat al lucrărilor Academiei noastre, fie într'un buletin special, fie în broșuri. Într'una din ședințe s'a hotărât apoi publicarea celor trei rapoarte ale dlui secretar general, care le-ați auzit în sesiunea din urmă, până ce se vor putea găsi fondurile trebuincioase pentru a statornici scoaterea unui buletin regulat.

Aceste rapoarte sunt:

- 1) Un raport despre activitatea Academiei dela 1884 până la 1905, adică pe timpul de când mult respectatul domn Sturdza e secretar general.
- 2) Un raport despre lucrările făcute în 1904 - 1905.
- 3) Un raport despre lucrările făcute în sesiunea generală din 1905 și au apărut acum câteva zile în limba franceză. Ca început cred că aceasta publica-

țiune va fi bine primită de toți și am speranță, că pe viitor i-se va putea da întinderea cuvenită, pentru a ne înlesni și mai mult contactul cu colegii noștri străini, cu așezămintele similare și în genere cu literații și oamenii de știință din alte țări.

Articolul 36 din regulament zice, că și persoane străine de Academie pot să prezinte lucrări în limba română sau în ori-ce limbă, spre a fi imprimate în anale și că pot face chiar cetiri în ședințe publice. Cestiunile acestea au avut toată atențiunea noastră, împreună cu alta și mai importantă, cu - modificarea regulamentelor și deciziunile în unele puncte și mai cu seamă în dispozițiunile privitoare la acordarea și împărțirea premiilor.

După mai multe discuțiuni s'a întocmit o comisiune, care a formulat diferite schimbări, ce va propune, în urma cărora secțiunile vor fi pe viitor autonome pentru unele premii, rămânând ca adunarea generală să iă numai cunoștința de propunerile lor. În acest chip aprețierea e dată în mâna secțiunilor, iar scrierile literare, despre care s'a zis că ar fi fost sacrificate, vor avea garanțiile cele mai mari.

În vederea însemnătății ce au aceste modificări, v'ași rugă dar - onorați colegi - a le lua printre cele dintâiu în debateri și a dá incuviințare pentru a putea fi puse cât mai curând în aplicare.

Cât pentru celelalte modificări de statute și de regulamente, pentru care ne-a lipsit timpul necesar, sper că vor fi studiate de aici înainte, căci dacă nu sunt atât de urgente ca cele privitoare la premii, sunt tot atât de însemnate pentru bunul mers al Academiei noastre.

În ce privește acordarea și de ajutoare, nu numai de burse, din fondurile Adamachi comisiunea acestei fundațiuni se va ocupa de aceasta chestiune și sper că vă va prezenta o soluțiune favorabilă.

Mai ziceam anul trecut, că biblioteca noastră, așa cum e întocmită și cu localul ce are, nu poate satisface pe toți câți ar dori să citească și să consulte operele de care dispune. Din aceasta cauză am cerut ca să fie deschisă și seara publicului, ceea ce nu s'a putut face din multe motive. În primul rând e chiar clădirea și modul de luminat, care nu prezintă destulă garanție în contra pericolului de incendiu.

Academia are un loc întins împrejurul caselor sale, dar din nenorocire îi lipsesc fondurile, cari i-ar permite mărirea bibliotecii sau ridicarea unei construcțiuni noi. Fac însă urări, ca între multele opere cari vor aminti serbarea de 40 ani de fericită domnie a M. S. Regelui, să fie și o măreață clădire ridicată chiar de stat, de oare-ce e adânc simțită lipsa unei biblioteci, care să servească întregului public cetitor, iar nu numai unei părți.

În aceeaș ordine de idei amintesc aici de „Publicațiunile Hurmuzachi“ pentru care statul a acordat o subvenție de 33.000 lei până în 1899 - 1900 inclusiv. În 1900 - 1901 și 1901 - 1902 a scăzut-o la 15.000 lei, iar pe timpul dela 1902 - 1903 până la 1905 - 1906 la 10.000 lei. Suma fiind mică s'a restrâns și publicarea. Ultimul volum tipărit de dl N. Iorga: „Acte relative la războaiele și cuceririle lui Mihaiu Vodă Viteazul“ a apărut în 1903 și din bugetele viitoare a trebuit ca întreaga subvenție să se dea pentru imprimarea acestui volum. Publicațiunea este acum între-

ruptă dar documente sunt strânse și stau gata de tipar pentru cel puțin 10 volume.

Comisiunea „Dicționarului limbei Române“ va raporta despre starea în care se găsește aceasta lucrare atât de așteptată, care ne îngăduie să sperăm într'un rezultat satisfăcător și neîntârziat.

În sfârșit, îmi permit a crede că s'a lucrat cu spor și fac urări, ca toate secțiunile noastre să dezoalte o activitate egală.

Afară de lucrările curente, Academia a luat parte la congresul de știință din Craiova, delegându-mă pe mine a o reprezenta și a saluta în numele ei pe membrii adunați acolo din toate părțile țării, ceea ce am făcut, rostind și o cuvântare despre progresele științelor în genere.

A fost reprezentată și la jubileul colegului P. Poni, prin dl D. A. Sturdza, care i-a exprimat urările noastre de viață îndelungată și rodnică.

A mai luat parte la doliul, de care a fost cuprinsă familia noastră regală, prin încetarea din viață a A. S. R. Principelui Leopold, exprimând în numele nostru sentimentele cele mai profunde de compătimire familiei regale, pentru durerea de care a fost lovită atât de des într'un timp scurt. Aceste încercări ale soartei au fost cu atât mai grele, cu cât au venit în apropierea jubileului a 40 de ani de domnie a M. S. Regelui Carol.

Ori-ce privește dinastia și cu deosebire pe M. S. Regele, deșteaptă cel mai bun interes al națiunii și al corpului nostru, care a primit atât de numeroase dovezi de ocrotitoare iubire dela Agusul său președinte de onoare și protector. Simțim dar toți o mândră bucurie că în acest an, statul și neamul românesc vor serba împlinirea a 40 de ani de domnie, cari au fost 40 de ani de înaintare și înflorire și în cari sub înalta conducere a primului rege român, s'a împlinit o parte măreață a idealului ce au avut toți eroii noștri, toți cronicarii, toți bărbații noștri de stat.

Aceasta bucurie e cu atât mai mare cu cât, pe când spre sfârșitul domniilor mari ce am avut, de pildă a lui Ștefan Vodă, se simția că țara numai poate sta mult timp la aceeaș înălțare, acum totul arată că prezentul nu e decât promisiunea sau începutul unui viitor și mai înălțător și că acești 40 de ani au dat rădăcini neclintite unei tutelare instituțiuni, a cărei lipsă am simțit-o amar în decursul veacurilor — voi să zic dinastiei naționale.

În cei 40 de ani din urmă România a trecut prin multe schimbări, grație progreselor ce a realizat în toate ramurile de activitate națională. O evoluțiune simțitoare s'a făcut și în viața fraților noștri din celelalte țări, în deosebi acelor din Turcia-Europeană, cari duc și azi o luptă grea pentru existența și afirmarea lor ca români.

Supuși devotați al M. S. Sultanului, ei nu cer decât drepturile naturale ce le-au fost încălcate, o spun cu regret, tocmai de cei chemați a propovădui dragostea și buna înțelegere, atât ca drept-credincioși, cât și ca apostoli ai Mântuitorului pe pământ. Și dacă lupta a fost lungă, iar înaintarea relativ mică, aceasta se datorește în buna parte lipsei de școale și mai ales a cunoașterii trecutului și-a situațiilor lor actuale, numerice, culturale și economice.

În vilaetele Salonic, Monastir și Uskueb locuiesc pe lângă Români și Turci și alte naționalități creștine,

pentru cari statele conaționale au cheltuit sume însemnate și au făcut jertfe mari cu adunarea și publicarea datelor menite a scoate în evidență situațiunea lor. În toate aceste lucrări—și e natural să fie așa—românii sunt sau lăsați cu totul la o parte sau studiați foarte puțin și superficial. Din aceasta cauză frații noștri din acele părți sunt puțini cunoscuți și drepturile lor nesocotite. Numai de curând au început a se mișca serios și a atrage atențiunea Europei asupra lor.

Am salutat cu bucurie silințele lor și în dorința de a ajuta la întărirea mișcării de deșteptare națională, prin o scriere întemeiată pe adevăr, îmi fac o plăcere a contribui cu 4000 lei, pentru-ca Academia să cuprindă o lucrare de acest fel, delegând un cunoscător, care să studieze minuțios la fața locului starea actuală a chestiunilor de cari depinde viitorul acestui vlăstar al neamului românesc. E aci și o chestiune de istorie, atât veche cât și contemporană, căci pe când pentru românii din celelalte țări avem destule opere, pentru cei de acolo însă sunt prea puține.

Astfel închipuit și ezechutat, acest studiu va fi o călăuză pentru istorici, pentru bărbații politici, ca și pentru economiști și etnografi, iar cei cari sunt în situațiune de a se ocupa de existența Aromânilor pe viitor, vor avea un izvor de numeroase și temeinice îndrumări.

Rămâne ca Academia să întocmească programul lucrării, pentru care îmi permit a da aici, ca simplă indicațiune, următoarele puncte principale:

1) O enumerare completă a părților locuite de români, cu descrierea celor importante și cu arătarea populațiunii exacte, cum și a elementelor din cari se compune, ca sex și vârstă, ca îndeletniciri, ca naționalitate și religie.

2) O cercetare dacă în trecut au fost mai multe sau mai puține ori alte locuri, locuite de Români, iar ca concluziune constatarea dacă a fost o concentrare, o risipire sau o deplasare a elementului românesc. Cercetarea se va limita în genere la secolul trecut.

3) Determinarea centrelor de populațiune, pe teritoriul compacte, în cari Aromânii sunt cei mai numeroși, cum și a enclavelor străine de pe aceste teritorii și invers, a enclavelor românești în ținuturi ocupate de alte neamuri.

Bine înțeles că se va da și întinderea centrelor și teritoriilor cât se poate mai exact, atât în măsuri locale, cât și în unități metrice.

4) Pe baza elementelor adunate sub 1, 2 și 3 se va determina cari ar fi plășile (caza-le) în cari Aromânii ar putea forma comunități bisericești și școlare autonome, destul de numeroase și de omogene pentru a justifica înființarea unor eparhii.

5) Fazele prin care au trecut Aromânii în secolul al XIX-lea și starea relațiilor cu guvernul otoman și cu conlocuitorii turci, greci, bulgari, sârbi, și albanezi. De asemenea schimbările ce a produs înființarea jandarmeriei internaționale și controlul delegaților civili, unul rus și altul austro-ungar.

6) Descrierea fizică a vilaetelor Salonic, Bitolia și Uskueb. Descrierea lor economică — pentru care se pot întrebuița rapoartele anuale ale conzullilor italieni, austro-ungari, belgieni, ect. — cum și a principalelor orașe ca Bitolia (45.000 loc.) Perlepe (17.000), Florina (12.000), Ohrida (13.000), Crușova (9000), etc. La aceste țifre sunt luate din raportul asupra vilaetului

Bitolia, prezentat în ianuarie 1906 de conzul italian G. de Vesart, — guvernului său.

7) O bibliografie completă cu aprecieri și rezumate a scrierilor privitoare la Aromânii din Macedonia în ori-ce limbă, cu discuțiunea gradului de încredere ce merită cele principale din ele și a izvoarelor întrebunțate.

8) Combaterea cu argument științific a erorilor de căpătenie scrise în privința Românilor macedoneni, mai cu seamă în ultimii ani.

9) O antologie de ceea ce s'a scris în anul al 19-lea despre românii macedoneni, de Ponqueville, Kanitz, Ami Boné Lamouche, Weigand, Laveleye, Gopcievitch, Bérard și alții.

10) Expunerea metodică de tot ce au făcut, atât statul român, cât și unii cetățeni, pentru a ajuta pe românii din Turcia Europeană, să-și păstreze individualitatea etnică și să se cultive.

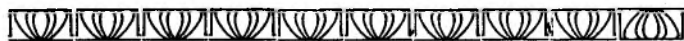
Fie-mi permis, ca terminând această cuvântare, să amintesc că am împlinit 40 de ani de viață publică, căci la 23 ianuarie 1866, am fost numit procuror de secție la tribunalul de Ilfov.

Privind la acest lung interval de timp m'am întrebat dacă l'am întrebuințat bine, adică spre binele țării și al tronului și conștiința îmi spune că n'am uitat nici odată acest scop.

Alegându-mă ca membru în 1893 prin o generoasă a reciare a modestelor mele merite, mi-ați dat, onorați colegi, o nouă ardare de a-mi consacra puterile acestui focar de lumină, scump inimilor române.

Tinerii pot să-și dea personal seamă numai de ce ne-au rămas de făcut, pentru a ne înălța în toate privințele la nivelul națiunilor cu culturi vechi; eu și cei de o vârstă cu mine știm și simțim din experiența vieții noastre, că ultimii 40 de ani au fost una din cele mai fericite epoci ale poporului nostru.

Recunoștința cătră cel care a ținut neîntrerupt cârma în aceasta cale, ne îndeamnă dar, onorați colegi, de a ură cu căldură viața lungă M. S. Regelui Carol I. întemeietorul, întregii familii regale.

Sesiunea generală a Academiei Române.

II.

Schimbarea regulamentului premiilor. În cele zece zile după deschiderea sesiunii generale, ședințele plene s'au ocupat cu discutarea unui proiect de regulament pentru premiile literare și științifice. Au fost niște ședințe de un nivel înalt, în cari s'au pronunțat discursuri importante ca fond și frumoase ca formă. Schimbările făcute în regulamentul premiilor nu numai dau altă organizație, dar totodată introduc o reformă radicală în activitatea Academiei. Vom reproduce în curând întregul nou regulament, deocamdată observăm că comisiunea de nouă, compusă din 3 membri a fiecărei secțiuni, s'a șters; în viitor lucrările se vor da direct secțiunilor, după competența lor și ele vor face raport Academiei, care va aproba.

Ședințe publice. În sesiunea aceasta s'au ținut cinci ședințe la cari a putut asista și publicul.

Prima a fost la 6/19 martie, cu lecturi prea interesante.

S'a deschis prin veteranul poet *A. Naum*, care a citit două poezii ale sale, scrise sub impresiunea

classicizmului. Sperăm să publicăm și noi din ele sau poate amândouă.

Apoi a luat cuvântul dl *N. Iorga* și având un volum de manuscris înaintea sa, a vorbit fără să ce-tească decât unele citațiuni, noua sa lucrare: „Contribuții la istoria literaturii române din veacurile XVII. și XVIII. I. Scriitori bisericești“.

A face un extract scurt din aceasta conferință nu este cu putință. Observăm numai că studiul scris cu cea mai adâncă pătrundere asupra unei cărți vechi, găsită în o biserică din Sibiu, aprinde multă lumină asupra unei părți a istoriei noastre culturale. Predat cu o elocvență ușoară, succesul a fost complet.

A doua ședință publică s'a ținut vineri la 10/23 martie. Aceasta a fost o ședință de inaugurare.

Dl dr. G. Marinescu, distinsul profesor din București, ales anul trecut membru al Academiei, ș-a citit discursul de recepțiune despre: „Congresele și tendințele medicinei moderne“.

Conferențiarul a început prin a vorbi despre defunctul dr. Felix, relevând serviciile aduse țării de acest eminent profesor în lunga sa carieră, ca director al serviciului sanitar, ca autor, igienist, etc.

Intrând în fondul conferinței sale dl dr. Marinescu arată deosebirile esențiale cari există între medicina modernă și cea veche.

Medicina modernă a făcut progrese colosale și grație stărei sale de înflorire, moralitatea a scăzut simțitor în toată lumea.

Progresele medicinei moderne se datoresc în primul rând nouelor metode ce le-a descoperit știința pentru vindecarea boalelor.

Printre acestea sunt serurile și în deosebi serul anti-diferitic care a scăpat atâți copii din ghiarele morții.

Un alt mijloc în terapeutică modernă e întrebuințarea agenților naturali ca: aierul, apa, lumina, electricitatea etc.

Conferențiarul esplică pe larg rezultatele obținute prin cura de aier în anumite boli.

Lumina de asemenea e un tratament escelent pentru boalele psihologice și nervoase. Cine nu cunoaște succesul aplicațiunilor medicale ale radiațiunilor de diferite culori. Astfel razele calorice au dat rezultate escelente contra diabetului și reumatizmului, cele roșii s'au aplicat în contra variolei, razele X. în diferite afecțiuni etc.

Alte metode întrebuințate de medicina modernă sunt mișcarea activă, mișcarea pasivă (masajul) escelente în anumite boli; cura pentru tuberculosă, neurastenă, psihoterapia, organo-terapia etc.

Scopul urmărit de medicina actuală e mai presus de toată prezervarea omeneirii de boale și îmbunătățirea rasei omenești.

Continuând, dl dr. Marinescu vorbește de tuberculosă, pelagră, alcoolism și sifilis, pe cari le numește boli sociale.

Cei atinși de aceste boli sunt victimele mediului social în care trăesc.

Trebuiesc luate măsuri întinse pentru ca aceste flagele să dispară.

Nu e deajuns, de pildă, ca să se înființeze pelagroserii spre a se combate pelagra, ci trebuie dat țărânelui pământ ca să i-se amelioreze soarta și să nu fie obligat de a mânca porumb stricat.

Pelagra dela 1888—1897 s'a îndoit, iar dela aceasta dată până în prezent s'a încinit. E o stare care trebuie să ne îngrijească.

Trebuie să ne întrebăm în primul rând dacă porumbul e indispensabil. Țăranul bulgar nu se hrănește cu porumb și e vîguros și voinic. Trebuie și noi să ne gândim a înlocui porumbul cu grâu, după cum s'a început a se face în unele din domeniile coroanei. Până atunci însă statul e dator să inițieze pe țăran cum trebuie să cultive porumbul, cum trebuie să-l conserve ca să nu se altereze și să devină periculos sănătății.

O altă boală care prezintă un interes social deosebit e a gușaților. Azi se află mii de gușați în toată țara, deși aceasta boală s'ar putea combate lesne cu un tratament iodol.

Mai departe conferențiarul vorbește de mortalitatea infantilă care continuă a păstra niște proporții îngrozitoare.

Datoria noastră a tuturor e de a dá un avânt cât de mare medicinei sociale care singură e în stare a dá o sănătate mai înfloritoare omului.

Dl dr. *N. Babeș* a răspuns noului membru în numele Academiei, salutându-l cu entuziasm, ca pe fostul său elev și actualul său coleg, care purcezând din București, a făcut o carieră atât de strălucită în străinătate, unde a fost distins atât de mult de societățile de științe, alegându-l membru al lor. Dr. Marinescu a scris 140 de lucrări, cele mai multe în limba franceză, atrăgând atențiunea lumii științifice străine. Intors în patrie a făcut iute o carieră strălucită și astăzi este un puternic colaborator la conducerea institutului de bacteriologie. A terminat exprimându-și bucuria, că după distincțiunea ce i-s'a dat în străinătate, a venit și Academia să-l aleagă membru al ei.

A patru ședință publică s'a ținut luni la 13 26 martie. De asta-data a cetit singur dl *A. D. Xenopol* despre „Originele partidului național în țările române“.

A cincea ședință publică a fost la 17 30 martie. Dl dr. *V. Babeș* a cetit o comunicare despre „Câteva rezultate obținute prin metoda română a tratamentului turbării“.

Eruditul academiilor spune că în câteva împrejurări grave, când viața persoanelor mușcate de câni turbați, eră cu totul periclitată, a avut curajul să facă experiențe pe pielea acestora, injectându-le cantități ceva mai mari decât cele obicinuite, de ser antirabic pentru vindecarea lor.

Deși asemenea experiențe nu s'au făcut pe scooteala oamenilor nici la institutul Pasteur din Paris, nici la institutul antirabic din Viena, ele au dat rezultate strălucite.

Așa prin metoda românească aplicată de dl dr. *Babeș* în tratamentul turbării, din 950 bolnavi îngrijiți în 1904 în capitală n'a murit nici unul, pe când prin metodele străine, din 730 îngrijiți în acelaș an la Paris, în acelaș an au murit 5, iar din 235 îngrijiți la institutul antirabic din Viena a murit asemenea 5.

Pentru a documenta și mai bine superioritatea metodei românești mai cităm și următorul fapt din multe citate de savantul medic în conferența sa.

În 1905 guvernul austriac a trimis la institutul antirabic din capitală 250 bucovineni mușcați de câni și de lupi turbați spre căutare, cari au fost cu toții vindecați, pe când din alții 41 bolnavi netratați la București au murit 3.

Chiar guvernul austriac a fost deci nevoit să recunoască, că rezultatele obținute în tratamentul turbării prin metoda română sunt adevăr strălucite și că aceasta metodă este mult superioară altor metode străine.

Un alt rezultat important obținut prin aplicarea tratamentului român e, că perioada de incubațiune, care eră înainte de 30 de zile, a fost redusă la 15 sau maximum 20 de zile, așa că după acest termen se poate ști cu ceea mai mare precizie dacă persoana atinsă de turbare a scăpat sau nu de pericol.

Interesanta și mult documentata conferință a dlui profesor dr. *Babeș*, a cărei subiect e atât de mult discutat și în străinătate, a fost mult aplaudată de membrii Academiei și distinsa asistență.

Din celelalte petrecute relevăm următoarele:

Părintele S. Fl. Marian înștiințează prin scrisoare că nu poate lua parte la lucrările sesiunii din anul acesta.

Dela dl *dr. Iosif Popovici* se primește o relațiune asupra călătoriei făcute de dsa în Italia pentru studiul dialectului românesc de acolo. Dsa propune Academiei să editeze pe cheltuiala ei o serie de studii ale dsale, cari se formze biblioteca „Dialectelor române“. Dl *Popovici* prezintă apoi proiecte de cheltuieli pentru Muzeul limbei române, din cari se arată, că pentru instalarea acelu Muzeu este necesară suma de 17,000 lei, aproximativ și pentru susținerea anuală a laboratorului trebuitor la formarea Muzeului suma anuală aproximativ de 12,000 lei; mai are să i-se trimită toate publicațiunile Academiei privitoare la limba română spre a se folosi de ele dsa și studenții cursului pe care-l face la Budapesta. Cere apoi 2000 lei ca să-și cumpere un fonograf și alte aparate și în fine roagă, ca Academia să supoarte cheltuielile necesare cu expunerea laboratorului pentru Muzeul limbei române la expozițiunea din București în 1906. — Se trimite în cercetarea Secțiunii literare.

Fundațiunea Adamachi. Din raportul comisiunii fundațiunii Adamachi pe anul 1905—6 scoatem următoarele date:

I. Burse. S'au înscris pentru burse și cheltuieli de studii lei 76,600 și s'au acordat următoarele burse:

- 16 burse de câte 100 lei pe lună la studenții ai universității din Iași și anume: 8 la facultatea de științe; 8 la facultatea de medicină;
- 8 burse de câte 1200 lei pe an la școala de poduri și șosele;
- 9 burse în străinătate pentru studii speciale și anume: 3 la Paris de câte 300 lei pe lună; 3 burse la absolvenți de liceu câte 250 lei pe lună; 3 burse la ingineri eșiți din școala română de poduri; 10 burse de câte 300 lei pe an la elevi ai școlii practice de agricultură „Ioan Costachi Agarici“.

Mai nou. În ședința dela 20 martie (2 aprilie) dl *I. Bogdan* a cetit raportul comisiunii alese spre a-și da părerea asupra premiilor anuale ce sunt a se decerne în sesiunea actuală.

La premiul nasturel de 4000 lei, dintre 22 de cărți, s'a propus premiarea volumului de „Poezii“ de poetul *Oct. Goga*;

La premiul statului Lazar, de 5000 lei, dintre 11 cărți, 7 au fost respinse; din cele 4 s'a propus pentru premiere cartea: *Const. S. Moțaș: Studiu experimental asupra cărceagului oilor (piroplasmă ovina.)* București 1903.

La premiul divizibil Adamachi de 5000 lei, s'au prezentat 48 de cărți; comisiunea a propus, ca dr. Sp. Popescu, Contribuțiuni la munca pentru ridicarea poporului; preotul Ivan Antonovici, Istoria comunei Bogdana din plasa Simila; M. Sadoveanu, Povestiri, ediția II., — să fie premiați cu câte 1000 lei; Mihail Dragomirescu, Dramaturgie română; Em. Grigoro-vitza, Chipuri și graiuri din Bucovina, Dela hotare istorii moldovenești; St. O. Iosif, Credințe, poezii; Radu Rossetti, Cu palosul, poveste vitejească; — cu câte 500 lei.

Discuția în ședință plenară a urmat în 3 aprilie n.

Discurs de recepțiune. Pentru vineri, la 6 aprilie n., s'a anunțat discursul de recepțiune al dlui D. Onciul, ales anul trecut, având a-i răspunde dl D. A. Sturdza.

Decernerea premiilor. În ședința plenară de marți (3 aprilie n.) premiul Nasturel de 4000 lei s'a votat dlui Octavian Goga, premiul statului Lazăr de 5000 lei dlui Const. S. Moțaș.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Ioan Ardelean* comerciant în Beiuș, s'a logodit cu dsoara *Elena Sfetea*, fiica dlui Vasile Sfetea, paroch în biserica sf. Treime de pe Tocile-Brașov.

Asociațiunea oprită a participă la expoziția din București. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român a dorit să participe și ea la expoziția din București, care se va aranja în vara aceasta. Ministrul de interne din Budapesta însă a oprit Asociațiunea să participe ca societate separată la aceia expoziție. Numai în cazul acela i-se dă voie Asociațiunii să participe, dacă va expune în grupul maghiar. Președintele Asociațiunii, dl Iosif Șterca Șuluțiu, a adresat publicului românesc un aviz, aducându-i la cunoștință că comitetul central al Asociațiunii, spre a nu expune Asociațiunea la alte neplăceri mai grave, a decis sistarea acțiunii începute și a încunoștințat comisiariatul general al expoziției despre aceasta hotărâre. — De altă parte tot în ziua aceea, dl C. Diaconovich, în calitate de delegat al comisiariatului expozițiunii generale române, roagă pe aceia cari au făcut pregătiri pentru pregătirea lor la expoziție, să continue lucrările începute și să aștepte avizul comisiariatului general, care fără îndoială va lua în timpul cel mai apropiat dispozițiile necesare, ca acțiunea sistată din partea Asociațiunii să se continue pe altă cale și ca românii din Ungaria să nu rămână nereprezențați în partea etnografică română a expoziției.

Roma pentru națiunea română. În scop d'a dă probă de cunoștință națiunii române care în mod constant dovedește afecțiune pentru Roma, unde își are originea, afecțiune călduros înapoiată, comitetul municipal al Romei a hotărât ca pentru ocazia serbărilor împlinirii a 40 de ani dela urcarea pe tronul regelui Carol și a 1800 de ani dela colonizarea Daciei de Traian, să ofere României o reproducțiune în bronz după antica lupoaica romană, simbol al Romei, care se află în localul primăriei.

Schimbarea de ministru român la Viena. Dl *Emil I. Ghica*, care a reprezentat România în Viena în calitate de ministru timp de 15 ani, s'a retras din postul

acesta. Urmașul său la legațiunea română din Viena a fost numit dl Alexandru E. Lahovary, care până acuma a fost ministru reprezentant la Constantinopol. Dl Lahovary este de 50 ani, căsătorit cu o româncă și tată la șese fete și un băiat.

Nou notar public român. Dl *Sabin Rezei*, avocat în Lugoj, a fost numit notar public regesc tot acolo.

Manifestații naționale la București. În săptămâna precedentă s'au petrecut la București niște manifestații naționale de mare însemnătate. Societatea de binefacere „Obolul”, a damelor din societatea înaltă, a anunțat o reprezentație teatrală filantropică în Teatrul Național. Programul între altele, s'a compus din trei piese jucate în limba franceză și una în limba română. Faptul că înalta societate vrea să reprezinte în Teatrul Național trei piese în franțuzește și numai una în românește, a stârnit o desaprobare generală, căreia în seara când abea să se dea reprezentația i-a dat expresiune tinerimea dela universitate. Înainte d'a se începe reprezentația, tinerimea s'a adunat la Teatrul Național și a împiedecat deschiderea teatrului. Sute și mii de oameni s'au adunat în piața Teatrului. În scurtă vreme a venit poliția, ostașii și gendarmii și s-a escat o ciocnire crâncenă, rânindu-se mulți. Rezultatul a fost că reprezentația nu s'a putut ținea. Precum nici săptămâna viitoare nu s'a putut da nici odată, căci studenții au oprit în masse mari toate și nu vor să permită nici una, până când actualul director general nu se va depărtă dela conducerea Teatrului.

Comitetul societății »Petru Maior« s'a constituit în ședința de sâmbăta trecută în următorul mod: Președinte: Pompil Nistor, stud. med.; vice-președinte: Traian Iarca, stud. vet.; cassar: Stefan Albu, stud. med.; secretar: Ioan Stanciu, student fil.; bibliotecar: Ioan Cupu, stud. iur.; vice-bibliotecar: Ioan Ștefănescu, stud. med.; controlor: Mihai Stan, stud. iur.; notari: Nicolae Negruțiu, stud. fil. și Dumitru Coltofean, stud. iur.

Militare. Dl Victor Fizeșianu, preot gr. or. în dieceza Aradului a fost numit preot militar în rezervă. — Dr. Ioan Moldovan a fost numit medic militar în activitate. — Pe ziua de 1 aprilie dl căpitan cl. I. G. Fleșianu dela reg. nr. 51 a fost trecut la penzie. — Dl Valer Pop locotenent-auditor a fost transferat dela tribunalul de garnizoană din Timișoara la reg. nr. 61.

Au murit: *Eugeniu P. Dulfu*, fiul dlui P. Dulfu, profesor în București, originar din Selagiu, la București în 8/21 martie, în etate de 19 ani; — *George Sima*, profesor și funcționar la societatea creditului funciar urban din București, la 4/17 martie, în etate de 42 ani; — *Irina Onaciu* n. Moga, soția dlui Alexandru Moga, jude la Curie în Budapesta, la 21 martie. — *Sava Popovici Săvoiu* c. și r. protopresbiter militar în retragere, la Sad, în 16/29 martie, în etate de 83 ani. — *Emil Constantin Popovits* — fiul protomedicului comitatens de pie memorie din Oradea-mare, dr. George Popovits — la 4 aprilie st. n., în etate de 15 ani.

Aviz abonenților noștri.

Treiluniul ianuarie — martie espiră cu numărul acesta. Rugăm pe toți aceia ale căror abonament espiră, să binevoiască a-l înnoi de timpuriu, căci abonamentele se plătesc înainte.

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN, (Strada Áldás nr. 14/296 b.)